

Eylül 2021

Dünya'da Tarım

Konular:

- 1) ABD Narenciye Üretimi Miktarda %12, Değerde ise %3 Düştü
- 2) Güney Afrika Çekirdeksiz Limon'u Çin'e Gidiyor
- 3) Hindistan 2021 Muson Mevsimi
- 4) İspanya'nın Avrupa Dışı İhracatında Düşüş
- 5) İspanya'da Carrefour, Daha Sağlıklı ve Daha Sürdürülebilir Gıdaya Geçmek İçin 50 Üreticiyle Anlaşma İmzaladı
- 6) OECD -FAO 2021-2030 Tarım Konulu Değerlendirme Raporu (Balık Bölümü)

Tarım Sektörleri Şubesi

ABD Narenciye Üretimi Miktarda %12, Değerde ise %3 Düştü

Amerika Birleşik Devletleri'nde 2020-21 sezonunda narenciye üretimi, 2019-20 sezonuna göre yüzde 12 düşüşle 6,90 milyon ton oldu. Kaliforniya, toplam Amerika Birleşik Devletleri narenciye üretiminin yüzde 60'ını oluştururken; Florida yüzde 38'ini ve Teksas ile Arizona kalan yüzde 2'sini üretti.

Kaliforniya'da istifade edinilen narenciye üretimi, 2019-20 sezonuna göre yüzde 3 düştü. Kaliforniya'nın 50,1 milyon kutuluk tüm portakal üretimi, önceki sezona göre yüzde 7 daha düşük olarak gerçekleşti. Greyfurt üretimi 2019-20 sezonuna göre yüzde 17 düşerken, mandalina üretimi yüzde 25 arttı. Florida'nın portakal üretimi 52,8 milyon kutu ile önceki sezona göre yüzde 22 düşerken 4,1 milyon kutu olan greyfurt üretimi de geçen sezonun kullanımına göre yüzde 15 düştü. Florida'nın toplam narenciye üretimi önceki sezona göre yüzde 21 düşmüş oldu. Bölgede 369.300 dönüm olan narenciye üretim alanı, 2019-20 sezonunun 11.200 dönüm azaldı. Aynı şekilde Teksas'ta yapılan narenciye üretimi, 2019-20 sezonuna göre yüzde 39, portakal üretimi yüzde 22, greyfurt üretimi de yüzde 45 düştü. Arizona'nın limon üretimi ise yüzde 56 azaldı.

2020-21 sezonunda Amerika Birleşik Devletleri narenciye mahsulünün değeri geçen sezona göre yüzde 3 düşüşle 3,31 milyara (paketlenme evi giriş değeri) düştü. Portakal üretim değeri geçen sezona göre yüzde 7 azaldı ve greyfurt değeri yüzde 11 arttı. Mandalina ve mandalina türevlerinin üretim değeri geçen sezona göre yüzde 2 artarken, limon üretim değeri geçen sezona göre biraz düştü.

Not: 2020-21 Kaliforniya Valencia portakalları ve greyfurtlar için tahminler, çalışmanın yayınlandığı tarihte pazarlama sezonu tamamlanmadığından ön hazırlık niteliğindedir. Tüm raporu okumak için,

https://agfstorage.blob.core.windows.net/misc/FP_com/2021/09/10/Aap.pdf

Kaynak: Freshplaza

<https://www.freshplaza.com/article/9354436/us-citrus-utilized-production-down-12-percent-value-down-3-percent/>

Güney Afrika Çekirdeksiz Limon'u Çin'e Gidiyor

“Çin ile yeni protokol anlaşmasının imzalanması yeni fırsatlar sunuyor”

Çekirdeksiz limonlar, ürünün çekirdeksiz olmasıyla, şefler, ev aşçıları, sağlık meraklıları, miksologlar ve limonlu her şeyi sevenlerin mutfakta yaşadığı hayal kırıklıklarını gidermesiyle çeşitli küresel pazarlarda birinci sınıf perakendecilerde halihazırda kendine hoş bir yer buldu. Çekirdeksiz limon, endüstrinin kutsal kâsesi olarak tanımlanıyor.

Limonu günlük yaşamın bir parçası haline getirmenin sağlıkla ilgili yönlerini vurgulayan küresel trend, hemen hemen her yemeğe lezzet katan bu lezzetli meyveye dikkatleri çekti. Bazen 'yeni tuz' olarak adlandırılan ve bu çekirdeksiz seçeneği deneyimleyen gurmeler için geri dönüş olmadığı söyleniyor.

Stratejik Pazarlama ve Markalaşma

Çekirdeksiz limonların ilk mevcudiyeti, çeşitle ilgili erken üretim zorlukları ve perakendecilerden tutarlı tedarik talep edilmesi nedeniyle pazarlar üzerinde önemli bir etki yaratmadı. Bu durum, küresel olarak kurulmuş ClemenGold® mandalina markası da dahil olmak üzere, çeşitli meyve markalarını ticarileştiren ve pazarlayan Güney Afrika merkezli bir şirket olan ANB Produce and Marketing'in (ANB-PM) çekirdeksiz limonlar için pazarlama stratejisini başlattığında değişti.

Diğer markalarında olduğu gibi, pazarlama yaklaşımları, sürekli olarak öngörülebilir kalitede meyve tedariki sağlamak amacıyla, dünyanın farklı yerlerine çeşit eken ve benzer düşünen yetiştiricileri bir araya getirdi. Bu tedarik daha sonra münhasırlık anlaşmalarına dayalı olarak seçkin küresel perakendecilere yönlendirildi.

Pazarlama müdürü Adéle Ackermann, "Bir perakendeci ile bir marka varlığı oluşturmak bağlılık ve ısrar gerektirir, bu nedenle pazarlamaya yatırım ve uzun vadeli bir bakış açısı gerektirir" dedi. "Çekirdeksiz limonların LemonGold™ olarak markalaşması ve stratejik pazarlama desteği, hem perakendecilerin hem de tüketicilerin beğenisini kazanıyor. Tedarik oluşturmak ve ürünü bazı perakende gruplarında konumlandırmak için hala yapılması gereken işler var. Ancak umut verici bir başlangıç yaptık ve tüketiciler limonun çekirdeksizliğini benzersiz bir satış noktası olarak giderek artan bir şekilde benimsiyor." diye ekledi.

Bir LemonGold tarifi e-kitapçığı, bir sosyal medya varlığı ve limonların çok çeşitli kullanımlarını araştıran video materyali gibi kaynakların geliştirilmesi sayesinde, tüketiciler çekirdeksiz limonları haftalık alışveriş listelerinde olmazsa olmaz yapmanın faydalarının giderek daha fazla farkına varıyorlar.

Çekirdeksiz Limonlar Piyasaya

Çeşitli perakendeciler şu anda bu ürünü markalı biçimde stoklamaktan gurur duymaktadır. Yetiştiriciler ve perakendeciler açısından yeni pazarlar için muazzam ve iyi fırsatlara işaret ediyor.

ClemenGold International reklam ve pazarlama ekibinden Marius du Plessis, "Ayrıca Çin ile yeni protokol anlaşmasının imzalanması yeni fırsatlar sunuyor. ClemenGold® ve Sweet CTM markalı mandalinaların, önde gelen Çinli ithalatçıları ve perakendecileriyle olan kapsama

alanımız ve yerleşik ilişkilerimiz, bize keşfetmek için heyecan verici pazarlama olanakları sağladığı”nı aktardı.

Kaynak: Freshplaza

<https://www.freshplaza.com/article/9355202/the-signing-of-the-new-protocol-agreement-with-china-opens-up-new-opportunities/>

HİNDİSTAN 2021 MUSON MEVSİMİ: Eylül, ortalamadan daha kurak geçen ağustosun bitişini müjdeliyor

Ağustos ayının sonu, Orta ve Kuzeybatı bölgelerinde muson iklimi koşullarının iyileşmesi ve eylül ayının ortalamadan daha kurak geçen ağustos ayından daha rahat geçeceği öngörüsü nedeniyle Hindistan için iyi günlerin başlangıcını müjdeledi.

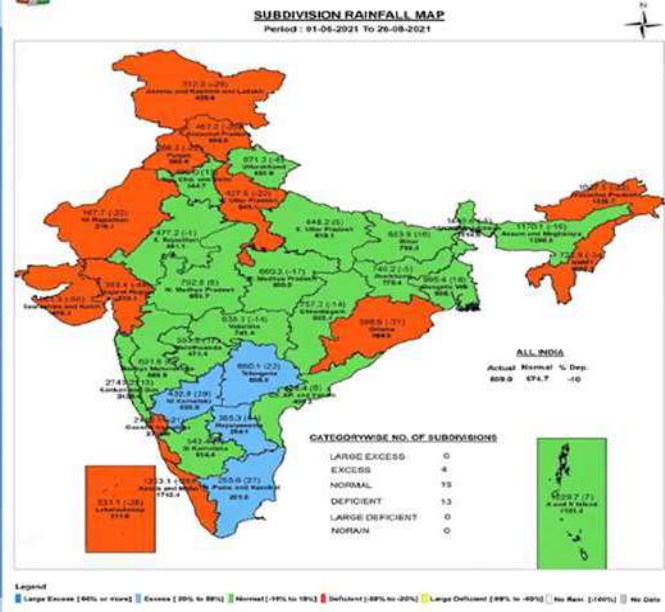
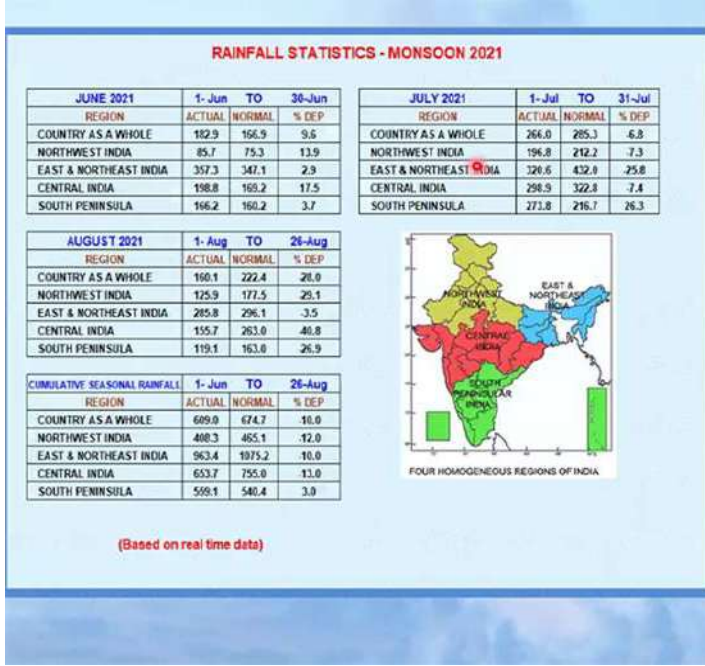
Climate Research and Services ofisinden D.S. Pai, bir IPGA organizasyonunda Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında hava durumuna ilişkin genel bir değerlendirme yaptı ve önümüzdeki üç ay için bazı tahminlerde bulundu.

İklimde gerçekleşen olağandışı takvim, Hindistan'da muson mevsiminin ilginç bir şekilde başlamasının işaretiydi. Muson yağmurları Güney, Doğu ve Kuzeydoğu bölgelerine programa göre gelirken Güneybatı bölgesine, Hindistan Meteoroloji Kurumu'nun (IMD) 31 Mayıs tahmini yerine 3 Haziran'da gelerek 3 günlük gecikme yaşattı.

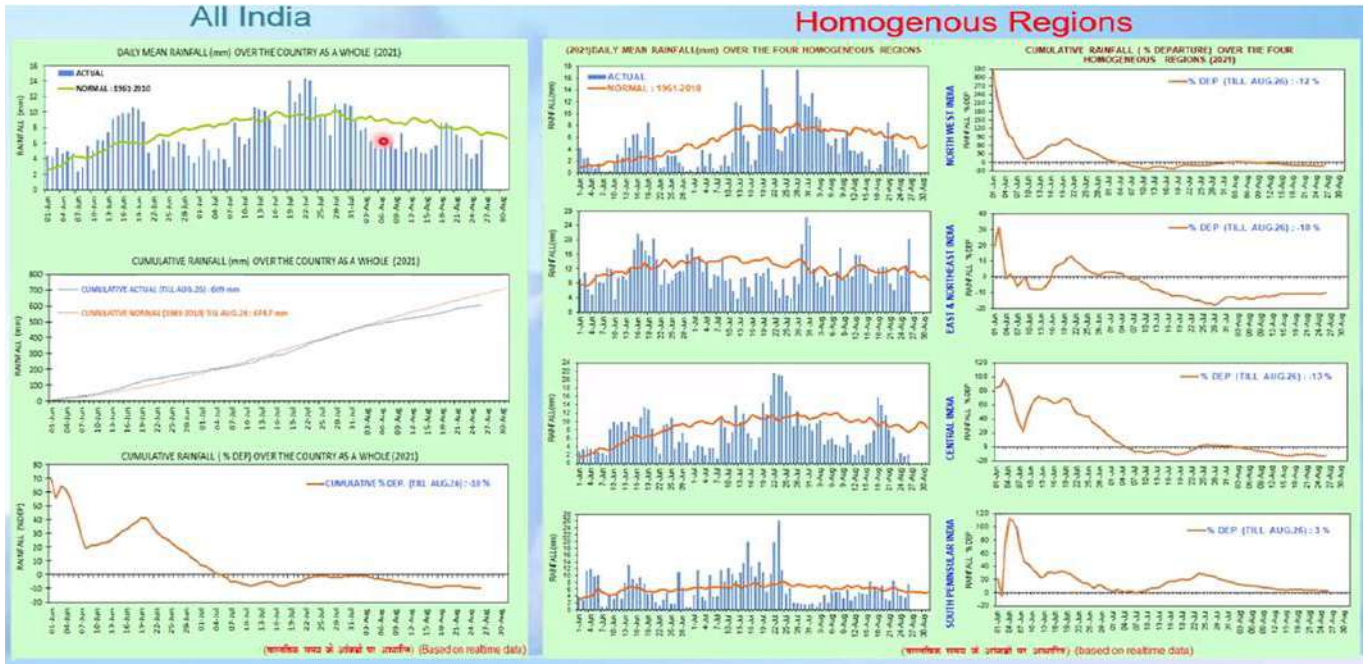
Diğer taraftan, muson yağmurları Hindistan'ın orta ve en kuzey kesimlerine 7 ila 10 gün erken geldi.

Muson yağmurları, 19 Haziran'a kadar Rajasthan, Delhi, Haryana ve Pencap bölgeleri hariç ülkenin çoğunu kapladı; Rajasthan, Delhi, Haryana ve Pencap bölgelerine 11 Temmuz'dan itibaren ilerledi ve 13 Temmuz'a kadar tüm ülkeyi kapladı. Bu durum, Kuzeybatı bölgeleri için 1 ila 2 hafta arasında bir gecikmeyi belirtiyordu.

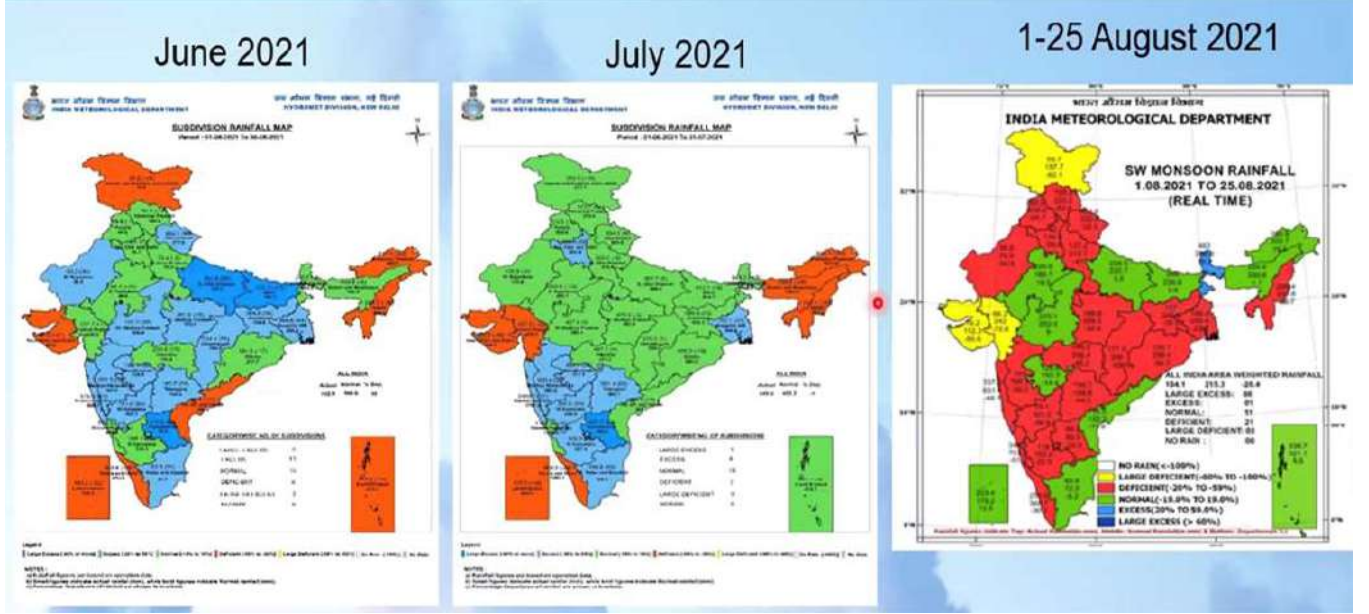
26 Ağustos 2021 itibariyle, Orta ve Kuzeydoğu Hindistan'da koşullar genellikle normalken, Kuzeybatı ve Güneybatı'da kuraklık, Güney'de ise aşırı yağış vardı.

Genel olarak, büyük çoğunluğu mevsim normallerinin altında yağış alan Ağustos ayından önce Temmuz ayının sonuna kadar yağışlar iyiydi. Birçok bölgede haftalar arasında büyük farklılıklar yaşandı.

Çiftçiler, Ağustos ayında Kuzeybatı, Doğu ve Güneybatı bölgelerinde ortalamanın altında kalan yağış miktarından endişe duydular.

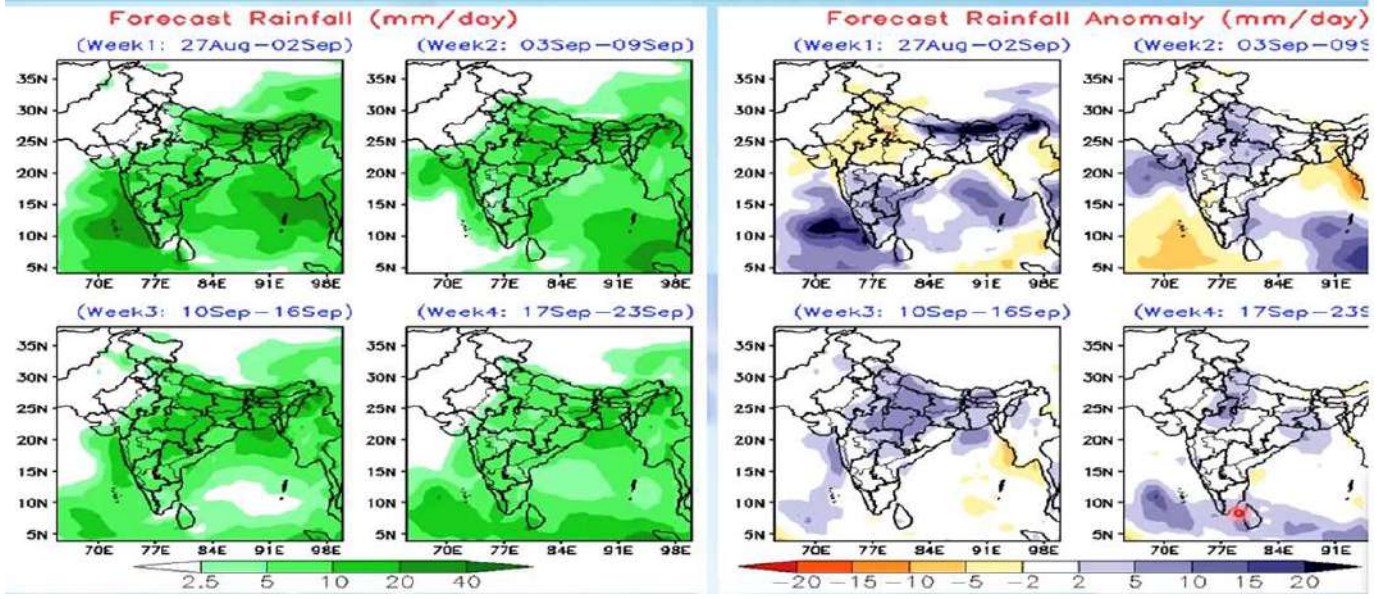

Önceki yıllara kıyasla, muson yağmurları Ağustos 2021'de önemli ölçüde düşüş kaydetti.

YEAR	Rainfall Category	Number of stations reported Events
2017	V. Heavy (115.6 to 204.5)	401
	Ext Heavy (more than 204.5)	90
2018	V. Heavy (115.6 to 204.5)	510
	Ext Heavy (more than 204.5)	96
2019	V. Heavy (115.6 to 204.5)	987
	Ext Heavy (more than 204.5)	282
2020	V. Heavy (115.6 to 204.5)	1008
	Ext Heavy (more than 204.5)	165
2021	V. Heavy (115.6 to 204.5)	221
	Ext Heavy (more than 204.5)	24

Bununla birlikte Bay Pai, hasatla aynı zamana denk gelen önümüzdeki üç ay için koşulların iyileşeceğini öngördü. 26 Ağustos tarihinde gerçekleştirdiği sunumundan sonraki gün, ülke genelinde yağmur başladı. Eylül ayında şiddetli yağışların Güney Yarımada'dan Orta, Kuzey ve Kuzeybatı bölgelerine doğru hareket edeceği tahmin ediliyor.

Bunun yanı sıra Bay Pai, Kuzey uç, Orta ve Güney uç kesimlerinin bazı bölgeleri hariç Eylül, Ekim ve Kasım ayları boyunca neredeyse tüm ülkede normal ve normalin üzerinde yağışlar olacağını öngörmektedir.

Sunumun sonunda yağış kıtlığıyla ilgili endişelerin hafifletilmesi ve önümüzdeki üç ay boyunca olumlu yağış tahminlerine rağmen, bu durumun yerini geciken muson ikliminden dolayı şiddetli yağışların Ekim ayında hasadı olumsuz yönde etkileme olasılığı aldı.

Bununla birlikte, koşullar kısa vadede Hindistan'da sonbaharın başlangıcı için daha olumlu görünüyor.

Kaynak: <https://pulsepod.globalpulses.com/>

Rapor Tarihi: 07/09/2021

İspanya'nın Avrupa Dışı İhracatında Düşüş

İspanya'nın Avrupa dışı ülkelere taze meyve ve sebze ihracatı lojistik sorunlar ve Covid-19 salgını nedeniyle yılın ilk 6 ayında düşüş gösterdi.

Ülkenin resmi kurumlarından alınan ve Fepex tarafından işlenen verilere göre, İspanya'nın taze meyve sebze ihracatı yılın ilk 6 ayında miktarda %21 ve değerinde %24 düşüş gösterdi.

Yıllık miktar, 199,5 milyon € değerinde 178.410 tona düşerek, İspanya'nın ilk 6 aylık dönemde toplam taze ürün ihracatının yaklaşık yüzde 2'sini oluşturdu.

Fepex, 2021'in ilk yarısında miktarda yüzde 37 ve değerinde yüzde 44 düşerek sırasıyla 16.479 ton ve 16,1 milyon Euro'ya düşüşle özellikle **Brezilya**'ya yapılan ihracattaki azalışı vurguladı.

Kanada'ya yapılan ihracat miktar bakımından yüzde 6 artarak 28.291 tona yükseldi, ancak değerinde yüzde 6 düşüş gösterdi.

Çin gibi diğer üçüncü dünya ülkelere yapılan sevkiyatlar "çok düşük" olarak tanımlandı ve ayrıca yüzde 83 düşüşle 1.491 tona geriledi.

Fepex, "Avrupa dışı ülkelerin İspanya ihracatına katkısı, son yıllarda toplam ihracatın yüzde 3-4'ünü geçmeyecek şekilde çok düşük miktarlarda kalıyor. Covid-19, deniz taşımacılığında zorluklara yol açsa da Avrupa dışı satışlardaki düşüşü de etkiliyor. Özellikle navlun maliyetlerinin artması ve uzun mesafeli sefer yapan gemilerde boş konteyner bulmanın zorluğu, bozulabilir ürün sevkiyatlarına zarar verdi." dedi.

Kaynak: Fruitnet

<http://www.fruitnet.com/eurofruit/article/186179/spains-non-european-exports-slide>

İspanya’da Carrefour, Daha Sağlıklı ve Daha Sürdürülebilir Gıdaya Geçmek İçin 50 Üreticiyle Anlaşma İmzaladı

Carrefour market zinciri İspanya’da, gıdaların daha sağlıklı ve daha çevre dostu ürünlere geçiş hedefini sağlamlaştırmaya devam etmek için bir adım daha attı; geçiş üzerinde çalışmak üzere önde gelen 50 üretici ile bir anlaşma imzaladı. Carrefour İspanya genel müdürü Alexandre de Palmas ve şirketin ticari direktörü Jorge Ybarra Loring, anlaşmayı imzalamak için tüketici markalarının genel ve ticari direktörlerinden oluşan bir temsilci ile bir araya geldi. De Palmas, bunun İspanyol dağıtımında öncü ve benzersiz bir anlaşma olduğunu belirtti. Ybarra, imzalanan taahhüdün, Carrefour'un müşterilerine bu ürünleri sunmak için üreticilerle işbirliği yapma yeteneğini yansıttığını da sözlerine ekledi. Carrefour, grubun bulunduğu çeşitli ülkelerde daha sağlıklı ve daha çevre dostu ürünler sunmak için çalışıyor. Bu amaçla şirket, İspanya, Fransa, İtalya ve Belçika gibi farklı lokasyonlarında bu tür bir anlaşmayı gerçekleştirmeyi planlıyor. Ayrıca Carrefour, birkaç yıl önce kendi markalı ürünlerinde uyguladığı insiyatifi bu operatörlere devrediyor.

Projelerin Temel Taşları

Carrefour İspanya Tüketici Ürünleri Direktörü Jose Dominguez, şirketin tüm üreticilere bu gıda geçişine uygun projeler sunma çağrısı yaptığını söyledi. Çağrıda beş sütuna odaklanan projeler istendi: paketlenme, biyoçeşitlilik, sağlıklı seçenekler, sağlıklı ürünler ve çevre. Dominguez, yeni sağlıklı ürün arayışının en ağırlıklı eksen olduğunu ve amacının doymuş yağları, katkı maddelerini, lezzet arttırıcıları ortadan kaldıran, daha az tuz ve şeker kullanan yeni tarifler elde etmek olduğunu söyledi. Şirket ayrıca, ambalajın çevresel etkisini sınırlamayı amaçlayan veya gereksiz ambalajlamayı ortadan kaldıran ambalaj önerileri istiyor. Biyoçeşitlilik ekseninde Carrefour, sosyal sorumluluk sahibi bir tarım modeline geçişi hızlandıran, gıda egemenliğini sağlayan ve olumlu çevresel etkiye sahip üretim süreçlerini dikkate almıştır. Çevresel gereklilik bununla ilgilidir ve şirket, tekliflerin, örneğin karbon emisyonlarını azaltmayı yöneten iklim dostu bir gıda sistemi sağlamasına değer vermiştir. Dominguez, Carrefour'un seçtikleri projelerin tüketicilere açık ve güvenilir bilgilere kolay erişim sağladığını, örneğin ürünün bileşenlerini detaylandırıldığını veya ambalajında uygulanan iyileştirmeleri de dikkate aldığını belirtti. Elli üreticinin şimdi onu geliştirmek için iki ila beş yılı var, diye ekledi. Gıda onaylandıktan sonra, Carrefour bunu gıda geçişine ayırdığı haftalara dahil etmeyi taahhüt eder. Bu haftalarda bu yeni ürünler, mağazada tercih edilen yerlerde bilgilendirme broşürleri eşliğinde sergilenecek.

Kaynak: Freshplaza

<https://www.freshplaza.com/article/9352882/carrefour-signs-an-agreement-with-50-manufacturers-to-move-towards-healthier-and-more-sustainable-food/>

**OECD - FAO
2021-2030
Tarım Konulu Değerlendirme Raporu
(Balık Bölümü)**

8
Balık

Bu bölüm Dünya balık piyasasında son zamanlarda gerçekleşen gelişmeleri açıklamakta ve orta vadedeki öngörülerini 2021-2030 dönemi için aktarmaktadır. Avcılık ve yetiştiricilik yolu ile üretilen su ürünleri için fiyat, üretim, tüketim ve ticari gelişmeler konuları ele alınmaktadır. Bölüm, küresel balık piyasasını önümüzdeki 10 yıl içerisinde etkileyebilecek önemli riskler ve belirsizlikler ile ilgili değerlendirme yapılarak sonlandırılmaktadır.

8.1. Piyasa Durumu

2020 yılında balık üretimi, ticareti, ve tüketimi azalmıştır. Ancak, eğilimler balık türlerine ve ürünlere göre farklılaşmaktadır. Üretimdeki hafif azalma daha düşük su ürünleri yetiştiriciliğinden kaynaklanmakta olup, yakalama yoluyla yapılan balıkçılık geniş manada değişmemiştir. Bazı esas üretici ülkelerdeki aksaklıklar 2020 yılında ticaret için özellikle önemlidir. Düşüş özellikle en büyük üretici ve ihracatçı ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki (Buradan sonra Çin olarak anılacaktır.) sıkı kapanmanın balık üretimini olumsuz yönde etkilediği 2020 yılının ilk yarısında fazlaydı. COVID-19 ayrıca Çin'in tekrar ihraç etmek amaçlı ithal balık imalatını da etkilemiştir, ki bu durum küresel balık ticaretini ve piyasalarını etkilemiştir.

FAO Balık Fiyat Endeksine göre, uluslararası balık fiyatları 2020'de 2019'a kıyasla ortalama %7 oranında daha düşüktür. Balık genellikle ev dışında tüketilen bir ürün olduğu için COVID-19'un 2020 yılında otel, restoran ve ikramcılık (HORECA) sektörlerindeki etkileri oldukça fazlaydı. Ev dışındaki yiyecek hizmetlerindeki azalan talep özellikle yüksek değerli türlerde olmak üzere daha düşük fiyatlara sebep olmuştur. Genel olarak, kişi başı balık tüketimi 2020 yılında 0.5 kg düşüşle 20.2 kg miktarına gerilemiştir.

8.2. Gelecek Döneme Dair Değerlendirme

İtibari balık fiyatları 2021-2030 döneminde %0.8 ila %1.6 oranlarında artış gösterecektir, COVID-19'un piyasa üzerindeki olumsuz etkilerinin sona ermesinin beklendiği 2022 yılında daha güçlü bir artış olacağı öngörülmektedir. Gerçek anlamda, bütün balık fiyatlarının 2021-2030 döneminde düşüş göstermesi beklenirken, bu düşüşün su ürünleri yetiştiriciliğinde %0.3 oranında, avcılık balıkçılığında %1.1 oranında, ticarete konu olan balıkta %0.9 oranında, balık ununda %0.6 oranında, balık yağında ise %0.4 oranında gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Dünya balık üretiminin 2021-2030 döneminde %1.2 oranında artış göstereceği öngörülmekte olup, bu durum bir önceki 10 yıldaki yıllık %2.1 oranındaki büyümeye kıyasla az bir yavaşlama anlamına gelmektedir. Üretim, 2018-2020 döneminden 2030 yılına kadar 23 milyon metrik tonluk bir artışla 201 milyon metrik tona ulaşması beklenmektedir. Artışın çoğunluğu, özellikle Asya'da olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde olacaktır. Su ürünleri üretiminin 2021-2030 döneminde artmaya devam etmesi (yıllık %2 artışla 2030 yılına kadar %23 artış) beklenmektedir fakat bir önceki 10 yılda gözlemlenen yıllık %4 oranındaki artışa kıyasla daha yavaş bir artış olması beklenmektedir. Daha düşük artış oranları, daha yüksek başlangıç değeri ve Çin'de üretimi etkileyen politika değişikliklerinin sonucudur. Bu değişiklikler çevreyi koruma ve Çinli tüketiciler tarafından tercih edilen türlerin hedeflendiği gayretlerin de dahil olduğu üretimin çeşitlendirilmesi gibi unsurlar üzerinde odaklanmaktadır. Küresel su ürünleri üretiminin, avcılık sektöründen 6 milyon metrik ton daha fazla olarak 2030 yılında, 103 milyon metrik tona ulaşacağı öngörülmektedir.

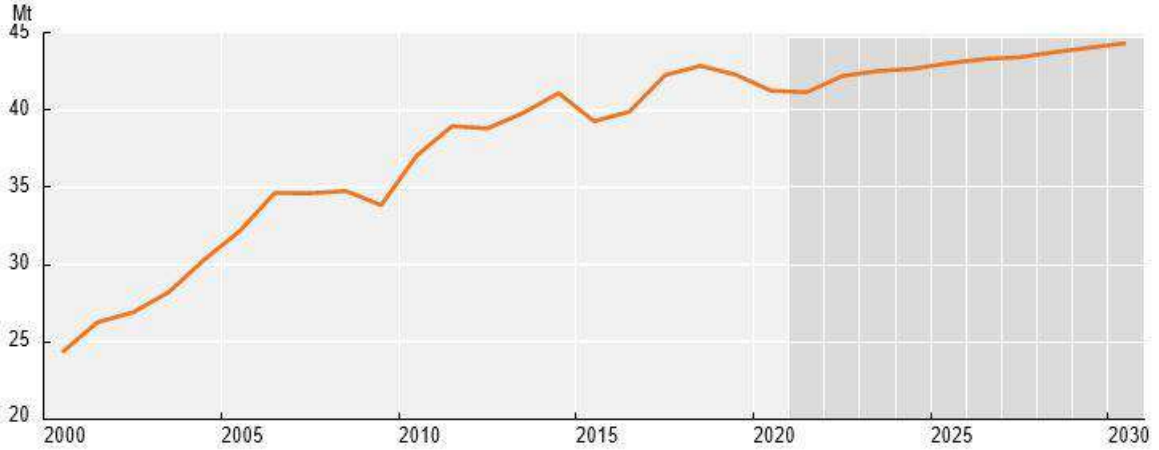
Su ürünleri üreticiliğinin toplam balık arzında artan şekilde öne çıkıyor olmasına rağmen (2018-2020 yılında %47 iken, 2030 yılında %52), avcılık sektörünün birkaç tür için baskın sektör olarak kalması ve ulusal ve uluslararası gıda güvenliğinde hayati bir öneme sahip olması beklenmektedir. Avcılık yolu ile balık üretimi en az artışı görecektir (2030 yılında %3.6 oranında artış), *El Niño* yıllarında (2022 ve 2027) bazı dalgalanmalar görülecek ve bu durum da balık ununun ve balık yağının üretimini olumsuz yönde etkileyecektir. Balık unu üretiminin 2018-2020 dönemi seviyesine göre yıllık %0.9 oranında artış göstererek 2030 yılında, 5.8 milyon metrik tona ulaşacağı öngörülmekte olup, balık yağı üretiminin ise yıllık %0.8 oranında artış göstererek aynı zaman aralığında 1.2 milyon metrik tona ulaşması beklenmektedir.

Balık atıklarından elde edilen balık unu ve balık yağının yüksek bir diliminin üretimdeki büyüme için esas etken olması beklenmektedir. 2030 yılında, yaklaşık olarak balık ununun %29'luk kısmı ve balık yağının %42'lik kısmı balık atıklarından elde edilecektir, bu oranlar 2018-2020 döneminde ise balık unu için %27 ve balık yağı için %3 idi.

Balık üretiminin çoğunluğunun gıda olarak tüketileceği (2030'da 181 milyon metrik ton), sadece %10 oranındaki kısmının gıda harici amaçlarla (genel olarak balık unu ve balık yağı) tüketileceği öngörülmektedir. Gıda olarak balık ürününün yaklaşık olarak %72'lik kısmı Asya ülkelerinde tüketilecektir. 2030 yılında, insan tüketimi için hedeflenen balık ürününün 2018-2020 dönemindeki %53 oranına kıyasla, %57 oranındaki kısmının su ürünleri yetiştiriciliği ile sağlanması beklenmektedir. Küresel seviyede gıda olarak balık ürününün tüketiminin bir önceki 10 yıllık dönemde gözlemlenen yıllık %2.3 artış oranına kıyasla büyük ölçüde bir düşüş anlamına gelen yıllık %1.3 oranında artış göstereceği öngörülmektedir. Bu düşüş, 10 yıllık dönemin başlangıcındaki düşük gelir seviyesinden kaynaklanan talepteki yavaşlamayı, azalan nüfus artışını, özellikle kanatlı etinde olmak üzere daha düşük dünya et fiyatlarını yansıtmaktadır. 2018-2020 döneminde 20.5 kg olan kişi başı tüketimine kıyasla, küresel seviyede kişi başı balık tüketiminin 2030 yılında 21.2 kg seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. Kişi başı balık tüketimi Asya, Avrupa ve Amerika'da artacak olup, Okyanusya'da sabit kalacak ve nüfus artışının balık arzındaki artışı geçeceği en büyük kıta olan Afrika'da azalacaktır.

Gıda olarak balık ve gıda dışındaki balık ürünleri fazlaca ticarete konu olmaya devam edecek olup, toplam balık üretiminin yaklaşık %35'lik kısmının (%31 oranındaki AB üyeleri arasındaki ticaret hariç) 2030 yılında ihrac edilmesi beklenmektedir, bu durum ise 2018-2020 dönemindeki %37 oranına kıyasla (%32 oranındaki AB üyeleri arasındaki ticaret hariç) az seviyede bir düşüş anlamına gelmektedir. 2019 yılında %1.4 ve 2020 yılında %2.5 azaldıktan sonra, Dünya balık ticaretinin önümüzdeki 10 yıllık dönemde yıllık %0.7 oranında bir kez daha artış göstereceği öngörülmektedir (Tablo 8.1). Bu oran son 10 yılda gözlemlenenen düşüktür (yıllık %1.0) ve bu durum ise üretimdeki büyümenin yavaşlaması, Çin'deki su ürünleri üretiminin çeşitlendirilmesi ve COVID-19'un etkilerinden dolayı 2021'de beklenen küçük bir düşüşü yansıtmaktadır. Asya ülkeleri gıda olarak balık ürününün ana ihracatçısı konularını koruyacaklardır fakat tüm ihracattaki payları 2018-2020 yılındaki %48 oranına kıyasla 2030 yılında %47 oranına gerileyecektir. Asya ve Avrupa ana ithalatçılar olarak kalacak olup, 2030 yılındaki tüm ithalattaki payları Asya için %38 ve Avrupa için %27 olarak gerçekleşecektir.

Tablo 8.1. Gıda olarak balık ürününün ihracatları

Kaynak: OECD/FAO (2021), "OECD-FAO Agricultural Outlook OECD Agriculture statistics (database)", <http://dx.doi.org/10.1787/agr-outl-data-en>.

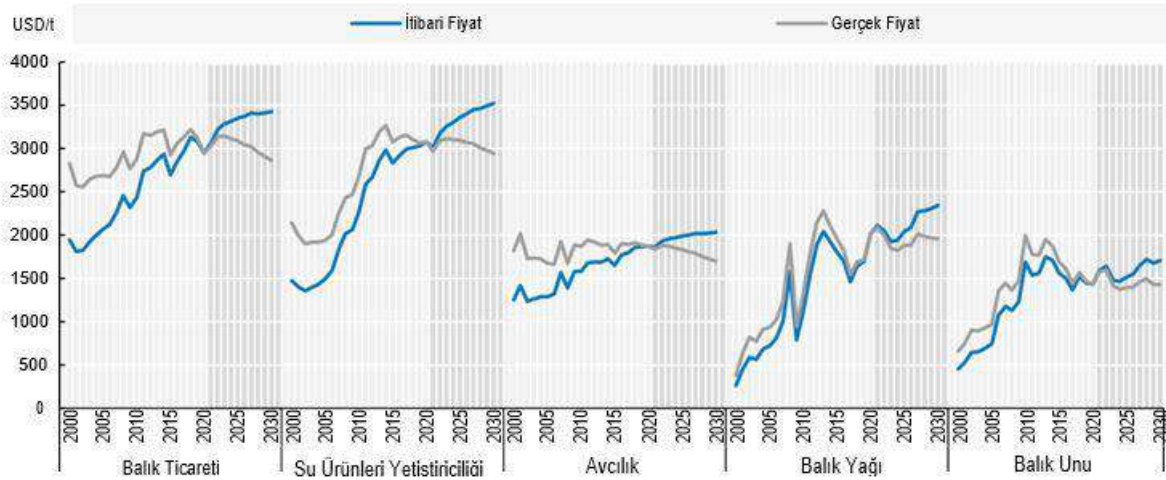
StatLink 2 <https://stat.link/vrgwz8>

Dünya balık piyasalarının dinamiklerini ve evrimini etkileyen birçok etken bulunmaktadır ve sonuç olarak, geleceğe yönelik değerlendirme yapıldığında birçok belirsizlikler mevcuttur. Bu öngöründe en büyük belirsizlik ise özellikle 10 yıllık dönemin ilk yılları için olmak üzere COVID-19 pandemisidir. Pandemi, gemilerin limanlarda beklemesine sebep olan ve su ürünleri yetiştiriciliği için üretim girdilerine (tohumlar ve yemler) erişimi karmaşıklaştıran kısıtlamalar ile arzı ve yüksek seviyede işsizlik, otel ve restoranların uzun süreler boyunca kapalı ya da boş kalması sebebiyle ise de talebi etkilemiştir. Salgının süresi belirsizliğini korumaktadır ve bu durum ise sektördeki yatırımları önleyecek olan riske katkıda bulunmaktadır. Gelecekteki üretim için yatırım bütçesinin mevcudiyeti, azalan talep ve düşen fiyatlara bağlı olarak kısıtlı olabilir ve bu durum da sektörün uzun vadede dönüşüme uğramasına sebep olabilir. Olumlu bir not olarak, pandeminin yeni dağıtım kanalları, ürün yenilikçiliği ve ilerleyen zamanlarda endüstri için fayda sağlayabilecek daha kısa tedarik zincirleri ile ilgili fırsatlar yarattığı söylenebilir.

8.3. Fiyatlar

Balık fiyatlarının tarihi seviyelere göre yüksek kalması ve itibari şartlar altında artmaya devam etmesi beklenmektedir. Ancak, gerçek şartlar altında, bütün kategorilerdeki fiyatların 2021-2030 döneminde düşmesi beklenmektedir (Tablo 8.2). Daha ayrıntılı olarak bakılacak olursa, gerçek fiyatların öncelikle düşmesi beklenmekte olup, bu durum 2021-2030 döneminin başlarındaki COVID-19 salgınından dolayı düşüş gösteren, 2023/2024 yıllarından itibaren yaşanacak düşüşten önce kısa dönemli bir düzleşme yaşayacak olan talebi yansıtmaktadır. 2021-2030 döneminin ikinci yarısındaki düşüş genel olarak en büyük avcı balıkçılığının ve su ürünleri yetiştiriciliğinin yapıldığı Çin'de üretim artışının hızında 2023 yılına kadar yavaşlamaya ve 2023-2030 döneminde ise bir hızlanmaya neden olacak politika değişikliklerinden büyük ölçüde etkilenecektir. Dahası, Asya'daki Afrika Domuz Gribi salgınının üretim üzerindeki etkileri azaldıkça, en çok domuz eti olmak üzere diğer protein kaynaklarının yarattığı rekabetin 2021-2030 döneminde artışa geçmesi beklenmektedir.

Tablo 8.2. Dünya Balık Fiyatları

Not: Balık Ticareti: İnsan tüketimi için balık ürününün Dünya ticaret birim fiyatı (ihracat ve ithalatın toplamı). Su ürünleri yetiştiriciliği: FAO su ürünleri yetiştiriciliği Dünya birim fiyatı (canlı ağırlık esas alınmıştır). Avcılık: FAO dünya avcılık balık üretimi tahmini birim fiyatı. Balık Unu: %64-65 protein, Hamburg, Germany. Balık Yağı: N.W. Europe. Gerçek fiyatlar A.B.D. GSYİH deflatörü tarafından deflasyona uğratılmış itibari fiyatlardır (2020=1).

Kaynak: OECD/FAO (2021), "OECD-FAO Agricultural Outlook OECD Agriculture statistics (database)", <http://dx.doi.org/10.1787/agr-out-data-en>.

StatLink 2 <https://stat.link/w3cept>

Avcılık ile elde edilen balıkların fiyatları benzer bir yörüngeyi takip etmektedir. İtibari şartlarda, 2021-2030 döneminde fiyatların %8.2 oranında artış göstermesi (yıllık +%0.8 oranında) beklenmekte olup, gerçek şartlarda ise %10.7 oranında (yıllık -%1.1 oranında) bir düşüşü temsil etmektedir. Avcılık ile elde edilen balıkların gerçek fiyatlarındaki beklenen eğilim 2022-2023 döneminde COVID-19'dan önceki zamanlara bir dönüş olacağını yönünde olup, 2023 yılından itibaren ise ticareti yapılan ürünlerin fiyatından benzer bir düşüş olacağı şeklindedir. Aynı şekilde, bu düşüş diğer protein kaynaklarından dolayı oluşan rekabetin arttığını ve özellikle 2021-2030 döneminin ikinci yarısında olmak üzere su ürünleri üretimindeki devam eden artışı yansıtmaktadır. Aynı dönemde, su ürünleri fiyatlarının itibari şartlarda %15 oranında (yıllık +%1.6) artış göstereceği öngörülmekteyken, bu durum gerçek şartlarda %5.1 oranında (yıllık -%0.3) bir düşüş anlamına gelmektedir. Bu düşüş, arzda bir artış olmasına yol açan, süregelen üretim artışlarından ve istikrarlı yem fiyatlarından kaynaklanmaktadır. Beklenen düşüşe rağmen, su ürünleri fiyatları 1990'lar ve 2000'lerin ikinci yarılarında görülen fiyatlara ve 2010'larda görülen zirvenin altındaki fiyatlara kıyasla gerçek şartlarda daha yüksek olarak devam edecektir. Su ürünleri fiyatlarının gerçek şartlarda yaşayacak olduğu küçük düşüşte payı olan etken, türlerin oluşumundaki değişimdir. Örnek olarak sazan gibi düşük değerli türlerin fiyatlarının daha da fazla düşeceği hususu gösterilebilir. Ticareti yapılan balık gıdası fiyatlarının 2021-2030 döneminde (gerçek şartlarda) %8.8 oranında düşüş göstermesi ve 2010 yılında görülenlere benzer seviyelere ulaşması beklenmektedir.

8.4. Üretim

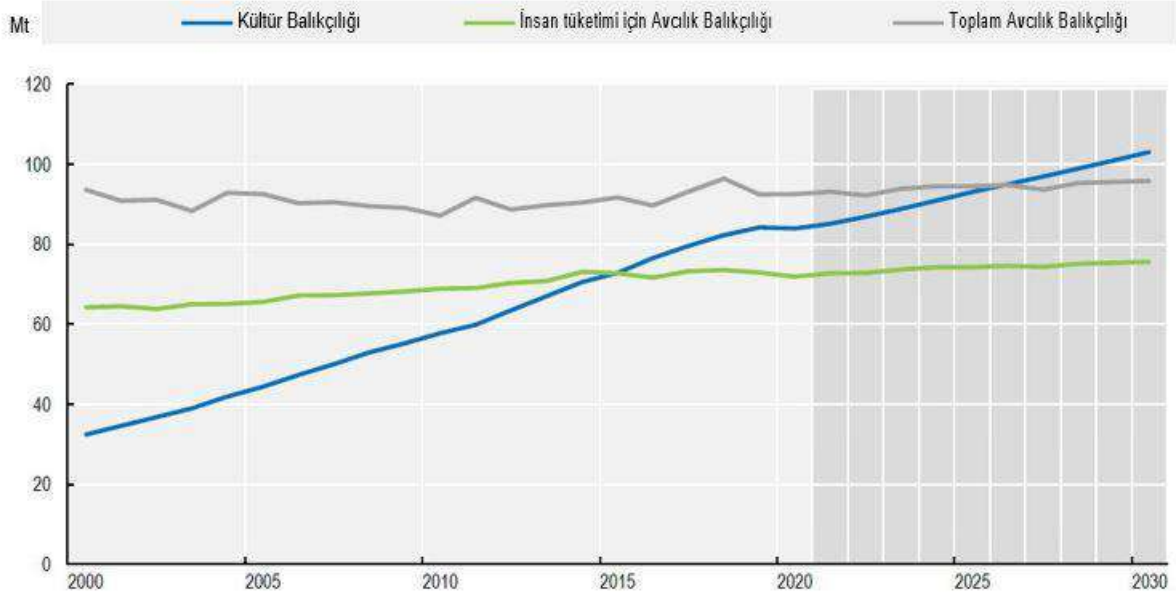
Küresel balık üretiminin (avcılık ve kültür balıkçılığı) %12.8 oranında (yıllık +%1.2) artışla 178 milyon metrik tondan (2018-2020 ortalaması) 2030 yılında 201 milyon metrik tona ulaşması beklenmektedir. Bu durum 2021-2030 dönemindeki 23 milyon metrik ton değerindeki artışı yansıtmakta olup, bir önceki 10 yıllık dönemin yaklaşık olarak %69 oranına denk gelen, küresel balık üretiminde nispeten daha yavaş bir hızda gerçekleşen büyümeyi temsil etmektedir (+33 Milyon metrik ton). Balık üretimindeki artış öncelikli olarak, 2030 yılında 103 milyon metrik tona ulaşması beklenen su ürünleri yetiştiriciliği üretiminde süregelen devamlılıktan kaynaklanmaktadır. Ancak, 2021-2030 döneminde su ürünleri üretimindeki yıllık %4 oranındaki 19 milyon metrik ton miktarındaki büyüme (+%23), üretimin yıllık %4 oranında 29 milyon metrik ton miktarında büyüme gösterdiği önceki 10 yıla kıyasla daha yavaş bir hızla gerçekleşmiştir. Kültür balıkçılığı üretiminin 2027 yılına kadar avcılıkla gerçekleştirilen balıkçılık üretimini geçmesi ve 2030 yılına kadar ise tüm balık üretiminin %52 oranındaki kısmını oluşturması beklenmektedir (Tablo 8.3).

Bir önceki 10 yıllık döneme kıyasla daha yavaş hızda gerçekleşen su ürünleri üretimindeki büyümenin birçok sebebi bulunmaktadır. İlk olarak, önceki 10 yılda, 2012 ve 2019 (2018 yılı hariç) yılları arasında güçlü bir şekilde yükselen bir grafik çizmiş olduğundan dolayı yem fiyatlarına göre su ürünleri türlerinin fiyatları daha iyiydi. Devam eden COVID-19 salgını ve 2022'de gerçekleşeceği tahmin edilen *El Niño ile* su ürünleri üretimi ile yem fiyatları oranı 2023 yılına kadar 2019 yılı seviyesinin altında devam edecek olup, 2026 yılına kadar bu seviyeye yakın bir şekilde seyretmesi beklenmektedir. 2027'den sonra, et fiyatlarının düşük olmasının beklenmesinden dolayı yem fiyatı oranlarının düşmesi beklenmektedir. Su ürünleri üretiminde daha yavaş olarak gerçekleşen büyümeye katkıda bulunan diğer etmenler; düşük seviyeli üretim verimliliği, özellikle Çin başta olmak üzere Dünya'nın en büyük üretici ülkelerinde daha sıkı çevresel düzenlemeler ve arazi için mevcut olan rekabetten dolayı yeni üretim tesislerini bekleyen zorluklardır.

Sektörün sürdürülebilirliğini artırmayı hedefleyen ve yurtiçi tüketiciler tarafından talep edilen türlerde artışı hedefleyen yeni düzenlemelerin, üretim döneminin ilk yarısında Çin'deki üretim artışını sınırlaması beklenmektedir. 2021-2030 döneminin ikinci yarısında Çin'deki üretim artışında görülmesi beklenen hızlanmaya rağmen Çin'in küresel su ürünleri üretiminin 2018-2020 döneminde %57 olan payının 2030 yılında %56 oranına düşmesi beklenmektedir. Bölgesel olarak, Asya'nın en geniş üretici konumunu sürdürmesi beklenmekte olup, bölgenin küresel üretimdeki payının 2030 yılında %88 olması beklenmektedir. Asyalı diğer ana üreticilerde ise gerçekleşmesi beklenen güçlü artış şu şekilde öngörülmektedir; Hindistan (+%24.7), Endonezya (+%30.5), Vietnam (+%20.4) ve Tayland (+%30.0).

Tablo 8.3. Dünya Kültür Balıkçılığı ve Avcılık Balıkçılığı Üretimi

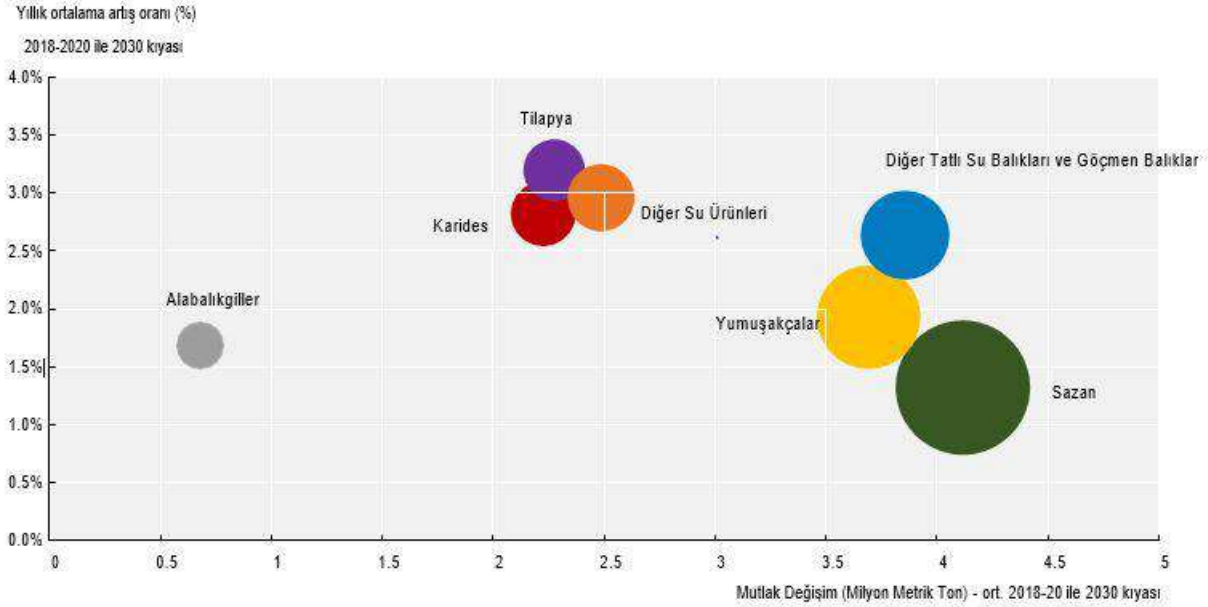
Kaynak: OECD/FAO (2021), "OECD-FAO Agricultural Outlook OECD Agriculture statistics (database)", <http://dx.doi.org/10.1787/agr-outl-data-en>.

StatLink 2 <https://stat.link/dqtc4>

Türler açısından bakıldığında, tilapya için %36.9 oranında, karidesler için %32 oranında üretim artışı beklenmektedir (Tablo 8.4). Ancak birçok durumda, üretim artışı önceki 10 yıllık dönemde tecrübe edilenden çok daha yavaştır. Sazan türü üretimi için %14 oranındaki artış öngörüsü baskın şekilde Çin tarafından belirlenmekte ve üretimin 2021'de başlayacak olan 14'üncü 5 yıllık plan kapsamında nasıl değişeceği belirsizliğini korumaktadır.

Diğerleri ile kıyaslandığında, avcılık ile gerçekleştirilen balıkçılığın 2021-2030 döneminde 3 milyon metrik ton ya da %3.6 oranı (yıllık +%0.4) ile daha az bir artış göstererek 2030 yılında 97 milyon metrik tona ulaşacağı öngörülmektedir. Üretimdeki bu artışın büyük ölçüde atık ve ıskarta oranlarını düşüren iyileştirilmiş balıkçılık yönetimi ve teknolojik gelişmelerden kaynaklanması beklenmektedir. Avcılık yoluyla yapılan balıkçılık üretimindeki artışın birçok bölgede düşüş gösteren artış oranları ile bir önceki 10 yıllık dönemden biraz daha az olması beklenmektedir (yıllık %0.5 artış ile toplam %4.1 artış). Özellikle, Afrika'nın yıllık %0.8 ile toplamda %10.3 oranında ve 1.1 milyon metrik ton ile hala en fazla artış oranına sahip olması beklenirken, anılan rakamlar bir önceki 10 yılda gerçekleşen artışa kıyasla daha yavaş hızda gerçekleşen bir artış olacaktır (yıllık %3.1 oranında artışla toplam %38.6 oranında artış). Asya'da avcılık ile gerçekleştirilen balıkçılık üretiminin 1.2 milyon metrik ton miktarında artış göstermesi beklenmektedir fakat ilgili artış (%2.4) Afrika (%10.3) ve Avrupa'dan (%5.7) daha yavaş olacaktır. Sonuç olarak, Asya'nın küresel seviyede avcılık yoluyla yapılan balık üretiminde 2018-2020 yılındaki %52.2 oranına kıyasla 2030 yılında %51.6 oranına gerileyeceği öngörülmektedir. Bir önceki 10 yılda gerçekleşen %9.9 oranındaki düşüşten sonra Amerika'daki avcılık yoluyla gerçekleştirilen balıkçılık üretiminin yıllık %0.4 oranı ile toplamda %1.7 oranında artış olması beklenmektedir. Ülke olarak bakıldığında, 2021-2030 döneminde avcılık yolu ile gerçekleştirilen balıkçılık üretimindeki en büyük artışların Rusya Federasyonu'nda 0.6 milyon metrik ton, Vietnam'da 0.5 milyon metrik ton, Endonezya'da 0.3 milyon metrik ton ve Hindistan'da 0.3 milyon metrik ton olarak gerçekleşmesi beklenirken, en büyük üretici olan Çin'de avcılık yoluyla gerçekleştirilen balıkçılık üretiminin %2.7 oranında 0.4 milyon metrik ton miktarında düşüş yaşayacağı öngörülmektedir.

Tablo 8.4. Türlere göre Dünya kültür balıkçılığı üretimindeki artış

Not: Baloncukların boyutu 2018-2020 döneminde Dünya ortalama toplam ihracatını (ton) temsil etmektedir.

Kaynak: OECD/FAO (2021), "OECD-FAO Agricultural Outlook OECD Agriculture statistics (database)", <http://dx.doi.org/10.1787/agr-outl-data-en>.

StatLink 2 <https://stat.link/yj836m>

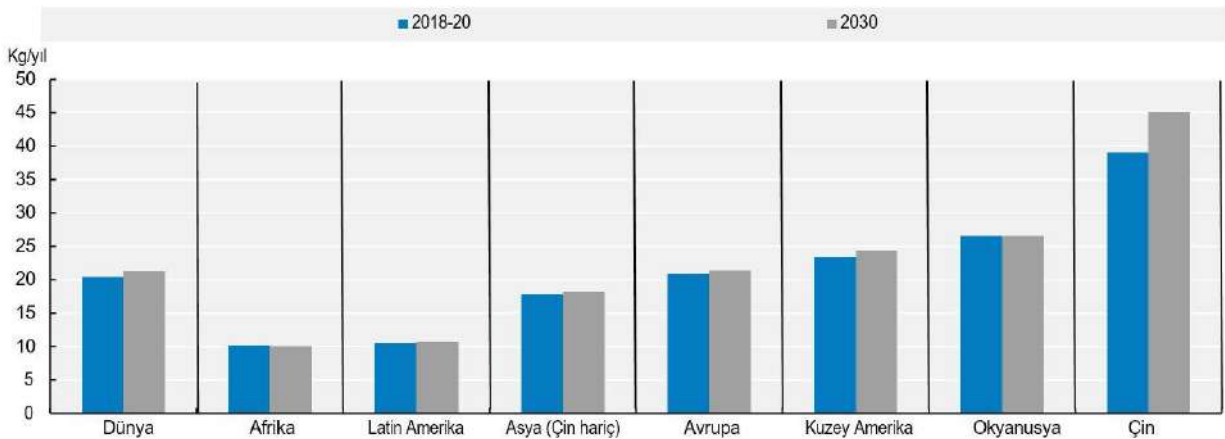
Hayvan besininde kullanılan balık unu ve balık yağının popüler olması ve alternatiflerine kıyasla fiyatlarının yüksek olması hususlarının üretim artışında etkin rol oynaması beklenmektedir. Balık yağı ve balık unu üretiminin 2021-2030 döneminde artış göstererek, 2030 yılında balık yağının 1.2 milyon metrik ton (2018-2020 döneminde 1.1 milyon metrik ton) ve balık ununun 5.8 milyon metrik ton (2018-2020 döneminde 5.5 milyon metrik ton) miktarlarına ulaşması beklenmektedir. Ancak, balık unu için üretim artışı bir önceki 10 yıllık döneme kıyasla daha yavaş olarak gerçekleşecek (yıllık %1 iken, yıllık %0.9 olacak) olup, 2005 yılından önceki seviyelerin altında seyredecektir. Hem balık unu hem de balık yağı tüm balıktan ya da balıktan kalanlardan, balık imalatının yan ürünü olarak üretilmektedir. Balık unu üretim artışının %64'lük oranı ve balık yağı üretiminin %79'luk oranı balıktan kalanlardan gerçekleştirilen üretim ile sağlanmaktadır. Balıktan kalanlardan üretilen balık unu ve balık yağı payının 2021-2030 döneminde artış göstermesi öngörülmekte olup, 2018-2020 döneminde %27 olan balık ununun 2030 yılında %29 oranına ve 2018-2020 döneminde %38 olan balık yağının ise %43 oranına ulaşacağı öngörülmektedir.

8.5. Tüketim

2030 yılında, balık üretiminin %90 oranındaki kısmının gıda olarak tüketileceği, %8 oranındaki kısmının balık unu ve balık yağına dönüştürüleceği, kalan %2 oranındaki kısmının ise gıda harici amaçlarla kullanılacağı öngörülmektedir. Protein, yağ asitleri ve mikrobeyin kaynağı olarak balık küresel seviyede diyetlerin en önemli parçası olmaya devam edecek, özellikle diyetlerinde balığın büyük yer kapladığı kıyı şeridinde ve kıyıdan uzak toplumlar için gıda güvenliğinde önemli bir rol oynamaya devam edecektir. Balığın gıda harici kullanımları; süs olarak kullanım, kültür balıkçılığında üretim amaçlı kullanım, yavru balık olarak kullanım, balıkçılıkta yem olarak kullanım, farmasotikte hammadde olarak kullanım, su ürünleri, küçükbaş/büyükbaş hayvanlar ve diğer hayvanlar için direk yem olarak kullanımlarını kapsamaktadır. Kültür balıkçılığı ile üretilen balıkların toplam balık tüketimindeki payının 2021-2030 döneminde artmaya devam edeceği öngörülmektedir.

2018-2020 döneminde gıda olarak tüketilen balıkların kültür balıkçılığı ile sağlanan kısmı %53 iken, 2030 yılına kadar bu oranın %57 olarak artış göstereceği öngörülmektedir. Küresel seviyede, gıda olarak balık tüketiminin %14.8 oranında ya da 23 milyon metrik ton artarak 2030 yılında 181 milyon metrik tona ulaşacağı öngörülmektedir. İnsan tüketimi için balık miktarı bütün kıtalarda artacaktır fakat ülkeler arasında ve içinde miktar ve kişi başı ürün tüketimi gibi açılardan büyük farklar bulunmaktadır. Bunlar fiyat, erişim, gelir seviyesi ve tüketicilerin damak tadı ile ilgilidir. En fazla nüfuslu kıta ve ana üretici olan Asya'nın 2030 yılında gıda olarak tüketilen balık ürününün toplam tüketimindeki en büyük paya (%72) sahip olacağı ve en az tüketim payının (%1) ise Okyanusya'da olacağı öngörülmektedir. Aralarında dikkate değer seviyede nüfus farklılıkları olsa da, 2030 yılında gıda olarak tüketilen toplam balık ürünü tüketiminde Afrika, Amerika ve Avrupa'nın her birinin %9 oranında payı olacağı öngörülmektedir. Asya, tüketimdeki artış konusunda öne çıkan kıta olmaya devam edecek olup, 2030 yılında %76 oranında ek balık tüketimi gerçekleştireceği öngörülmektedir. Gıda olarak balık tüketimindeki büyümenin arkasındaki itici güç; yükselen gelir seviyesi, kentleşme, balık üretiminin artması, iyileştirilen dağıtım kanalları, ürün yenilikçiliği, düşük et fiyatları ile birlikte balığın sağlıklı ve besin değeri yüksek bir yiyecek olarak tanınırlığının artması ve önümüzdeki 10 yılda da bu artışın devam edecek olması gibi unsurların bir birleşimi olacaktır. En büyük balık üreticisi olarak Çin, Dünya'nın açık ara en fazla balık tüketen ülkesi konumunu koruyacak olup, 2030 yılında Dünya'daki toplam tüketimin %37'lik bölümünü gerçekleştireceği öngörülmektedir.

Tablo 8.5. Kişi başı balık tüketiminde 2018-2020 ile 2030 yıllarının kıyası

Kaynak: OECD/FAO (2021), "OECD-FAO Agricultural Outlook OECD Agriculture statistics (database)", <http://dx.doi.org/10.1787/agr-outl-data-en>.

StatLink 2 <https://stat.link/pjv86h>

Dünya kişi başı balık tüketiminin 2018-2020 dönemindeki ortalama 20.5 kg miktarından (Tablo 8.5) artış göstererek 2030 yılında 21.2 kg miktarına ulaşacağı öngörülmektedir. Ancak, artış oranı bir önceki 10 yıla kıyasla yavaş olacaktır (yıllık %1.1 iken yıllık %0.4 beklenmektedir). Genel olarak, kişi başı balık tüketimi 2018-2020 ve 2030 yılları arasında bir önceki 10 yılda gerçekleşen %10.8 oranına kıyasla %3.6 oranında artış gösterecektir. Kişi başı balık tüketimi Asya, Avrupa ve Amerika'da artacak olup, Okyanusya'da sabit kalacak ve Afrika'da %2.2 oranında düşüş gösterecektir. Daha büyük oranda bir düşüşün (-%5.6) hızlı nüfus artışının arzdaki artışı gölgede bıraktığı Sahra altı Afrika'da gerçekleşeceği öngörülmektedir. Afrika'daki düşüş, bölgede yüksek oranda yaygın olan yetersiz beslenmeden dolayı gıda güvenliği ve balığın birçok ülkedeki toplam hayvansal protein kaynakları arasındaki payda oynadığı ana rol bakımından endişe yaratmaktadır. Genel olarak, balık tüketimindeki düşüşün daha bağımlı ülkelerin SDG 2 beslenme hedeflerini (2.1 ve 2.2) (açlığın sonlandırılması, gıda güvenliğinin ve iyileştirilmiş beslenmenin sağlanması ve sürdürülebilir tarımın desteklenmesi) karşılayabilme imkanlarını da zayıflatma ihtimali bulunmaktadır.

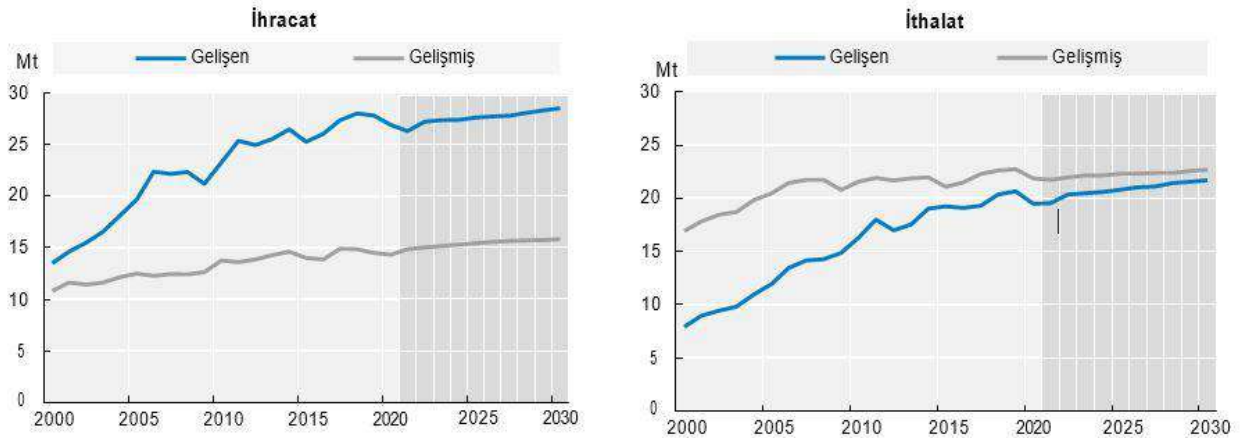
Balık unu öncelikle besi hayvanlarının ve özellikle kültür balıklarının diyetlerinde kullanılmaktadır. 2030 yılına kadar, balık ununun %85 oranındaki kısmı kültür balıkçılığı sektörü tarafından yem olarak kullanılıyor olacaktır. En büyük su ürünleri üreticisi olan Çin, en büyük balık unu tüketicisi olup, 2030 yılına kadar Dünya toplam balık unu tüketiminin %38 oranındaki kısmını gerçekleştirecektir. Balık yağı tüketimi, su ürünleri yetiştiriciliği ve insan tüketimi için olan diyet takviye maddeleri arasındaki rekabete göre şekillenmektedir. 2030 yılında, balık yağının %66 oranındaki kısmının kültür balıkçılığında, özellikle somon balığı için yem olarak kullanılacağı öngörülmektedir. Avrupa Birliği (%16) ve Norveç (%14) 2030 yılında Dünya toplamında en büyük balık yağı tüketicileri olarak kalacaktır.

8.6. Ticaret

Balık ürününün ticareti birçok ülke ve ürün tarafından şekillendirilmektedir. Balıkçılık üretimi, balıkçılık tesisleri ve talebin olduğu bölgeler arasındaki yanlış eşleşme, balık ve balık ürünü ticaretinde çok büyük rol oynamaktadır. Balık ticaretinin oynadığı rol ülkelere göre değişmektedir fakat birçok ekonomi için döviz kazanımı, istihdam ve gıda güvenliği açılarından önemlidir (Tablo 8.6).

Balık ve balık ürünleri küresel ticareti 2019 yılında düşük üretimden dolayı azalmıştır. 2020'de, balık ticareti üst üste ikinci yılda düşüş yaşamıştır, balık üretiminde sadece çok az bir düşüş yaşadığı için, ticarete yaşanan bu düşüşün esas sebebi COVID-19'un etkileridir. 2021-2030 döneminde, küresel ticaretin düzelmesi fakat önceki öngörülerin de altında kalması beklenmektedir. Balık ve balık ürünleri Dünya çapında en çok ticareti yapılan gıda ürünü konumunu koruyacak olup, üretilen balıktan ticareti yapılan kısmının payının 2030 yılında %35 olacağı (AB'nin kendi içindeki ticaret hariç tutulursa %31) öngörülmektedir. Kültür balıkçılığı, uluslararası ticarete somon, çupra, karides gibi yüksek değerli türler ile ve ayrıca tilapia, yayın balığı ve sazan balığı gibi daha düşük değerli türlerle de katkıda bulunacaktır.

Tablo 8.6. İnsan tüketimi için olan balığın ticareti

Kaynak: OECD/FAO (2021), "OECD-FAO Agricultural Outlook OECD Agriculture statistics (database)", <http://dx.doi.org/10.1787/agr-outl-data-en>.

StatLink 2 <https://stat.link/ktwaxs>

Dünya balık ihracatının 2030 yılında 44 milyon metrik tona ulaşacağı (AB'nin kendi arasındaki ticaret hariç) öngörülmektedir. Bu durum ise önümüzdeki 10 yılda gerçekleşecek olan %5.3 oranındaki artışı göstermektedir ve bir önceki 10 yılda gerçekleşen %17.3 oranındaki artışa kıyasla çok daha düşük bir artıştır. Balık üretiminde oynadıkları öncelikli rol sebebiyle, Dünya'daki balık ihracatının %47 oranındaki kısmı Asya tarafından gerçekleştirilecektir. Ancak, Çin'in balık ihracatındaki büyümenin yavaş olmasından (bir önceki 10 yılda gerçekleşen %5.3 artışa karşılık %2.8 artış) dolayı ek bir büyümenin artık yoğun şekilde Asya'dan (0.8 milyon metrik ton) değil fakat Avrupa'dan (1.4 milyon metrik ton) gerçekleşmesi beklenmektedir. Ancak, küresel seviyede Çin en büyük balık gıda ürünleri ihracatçısı konumunu sürdürecektir ve 2030 yılında Dünya balık gıda ürünleri ticaretinde miktarsal olarak %18'lik dilimi elinde tutacaktır ve anılan oran ise 2018-2020 dönemindeki %19 oranına kıyasla küçük bir düşüş anlamına gelmektedir. Vietnam'ın ek ihracat hacminin %47 oranındaki kısmını elinde tutarak 2021-2030 döneminde en fazla büyümeyi yaşayacağı öngörülmektedir. Bu güçlü büyümenin Hindistan ve Endonezya'daki düşük ihracat miktarları ile dengelenmesi beklenmektedir. Asyalı olmayan ülkeler arasında, Rusya ve Şili'nin sırasıyla %33 ve %40 oranları ile ihracatlarını geniş ölçüde artıracakları öngörülmektedir.

Uluslararası ticaret, balık gıda ürünlerinin tüketiciye ulaştırılması hususunda önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, gelişen ve gelişmiş ülkelerin balık gıda ürünleri ithalatına bağımlılıkları arasında çarpıcı farklar bulunmaktadır. Gelişmiş ekonomiler, tüketim seviyelerini karşılamak için geniş ölçüde balık gıda ürünleri ithalatına bağımlı olmaya devam edecekler ve 2030 yılında balık gıda ürünleri tüketiminde balık ithalatı %71 oranında pay alacaktır. Bu oran, gelişmekte olan ülkeler için ise 2030 yılında %15 olacaktır. Bu nispeten düşük rakam, üretim ve ihracat bakımından baskın konumda olan Asya'nın bir etkisi olarak karşımıza çıkmaktadır. 2030 yılında, balık gıda ürünlerinin önde gelen ithalacıları Avrupa Birliği, A.B.D., Çin ve Japonya olarak kalacaktır. Avrupa Birliği ve A.B.D.'de, tüketim seviyelerinin çok yüksek olduğu bir önceki 10 yılda gerçekleşen balık gıda ürünleri ithalatının büyüme hızına kıyasla daha yavaş bir hızda artış göstermesi beklenmektedir. Çin'de, yurt içi üretimin tüketici tercihlerine odaklanmış olmasından dolayı ithalatın 2030 yılında %2.1 oranında düşüş göstereceği öngörülmektedir. Japonya'da, ithalatın düşmeye devam edeceği (-%15) öngörülmekte olup, bu düşüş ise kişi başı balık tüketimindeki düşüşe ve nüfusta azalmaya işaretir.

Balık unu ihracatının 2018-2020 dönemine kıyasla %8.6 oranında artış göstereceği ve 2030 yılında 3.4 milyon metrik tona ulaşacağı öngörülmektedir. 2018-2020 dönemine kıyasla balık unu ihracatının %8.6 oranında artış göstereceği ve 3.4 milyon metrik ton miktarına ulaşacağı öngörülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler, balık yağı ürünü için 2030 yılında küresel seviyede toplam ihracatın %71'ini ve toplam ithalatın %79'unu gerçekleştirerek en büyük ihracatçı ve ithalatçı konumunu sürdürecektir. Peru, balık yağı ürününde öncü ihracatçı konumunu sürdürecektir ve onu Avrupa Birliği, A.B.D. ve Tayland takip edecektir. Çin, su ürünleri yetiştiriciliği ve domuz eti sektörünün gereksinimlerini karşılamak için 2030 yılına kadar Dünya toplam balık yağı ithalatının %51 oranındaki kısmını elinde tutacaktır. Balık yağı ihracatının 2018-2020 ve 2030 yılları arasında %5.2 oranında artış göstereceği öngörülmektedir. 2030 yılında, Peru ve Avrupa Birliği, balık yağının ana ihracatçıları olacak olup, Norveç ve yine Avrupa Birliği ise ana ithalatçıları olacaktır. Balık yağı genellikle somon endüstrisinde takviye yem olarak ve insan tüketiminde gıda takviyesi olarak kullanılmaktadır.

8.7. Ana konular ve belirsizlikler

Bu bölümde analiz edilen öngörüler balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği sektörlerinde önümüzdeki 10 yılda gerçekleşmesi beklenen senaryoyu temsil etmektedir. Bu öngörülerin geliştirilmesi, ekonomik, politik ve çevresel şartlar hakkındaki varsayımlara bağlıdır. Anılan şartlar arasında, makro ekonomik ortam, tarımsal politikaların ve duyurulmuş politika reformlarının devamlılığı, uluslararası ticaret kuralları ve vergileri, balıkçılığa zararlı olan çevresel sübvansiyonlar üzerinde bağlayıcı cezalar konusunda Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ile devam etmekte olan görüşmeler, El Nino olayının sıklığı ve etkileri, balık ile ilgili olağan dışı hastalık olaylarının olmaması, balıkçılık kotaları ve uzun vadede verimlilik trendleri gibi hususlar bulunmaktadır.

Eğer bu varsayımlardan herhangi biri değişirse, balık piyasası için farklı öngörüler oluşacaktır. Bu yılın OECD-FAO Tarım Değerlendirme raporunda sunulan öngörüler için, en azından 2021-2030 döneminin ilk yılları açısından, COVID-19 salgını kaynaklı belirsizlik en büyük risk etmeni olarak görülmektedir.

COVID-19 salgınının gelişmesi yoksulluğun, açlığın, yetersiz beslenmenin kötüleşmesine yönelik bir potansiyel taşımakla birlikte, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği üzerinde de daha önce görülmemiş bir etki yaratabilir. Daha düşük bir gayri safi yurt içi hasıla ya da ülkeler arasındaki önemli farklılıklar uzun vadede balık tüketiminde, ticaretinde ve üretiminde düşüşe sebep olabilir. COVID-19 salgını, tüketicilerin balık ürünleri ile ilgili olarak tüketici davranışlarında büyük değişikliklere yol açmıştır. Tüketim alanı otel, restoran ve kafe yerine ev olarak değişmiş olup, hazırlanmış ve konserve edilmiş balık ürünlerine olan talepte fazlaca artış olurken daha yüksek değerli taze ürünlere olan talep (bu ürünler daha öncesinde genellikle dışarda yendiği için) düşmüştür. Özellikle balığın bir ülkede avlanıp, ikinci bir ülkede işlenip, üçüncü bir ülkede ise tüketilebilen türlere sahip evrenselleşmiş bir ürün olduğu düşünüldüğünde, anılan değişikliklerin gelecekteki balık tüketim çeşitleri ve ticaret akışında yapısal değişikliklere sebep olabileceği öngörülmektedir.

COVID-19 sebebiyle artan sıhhi ve gıda güvenliği endişeleri de ayrıca ticaret akışında değişikliğe sebep olabilir. Çin'deki belirgin politika değişiklikleri, hem avcılık balıkçılığı hem de kültür balıkçılığında üretim trendleri için ek bir belirsizlik yaratmaktadır. Örnek olarak, Çin kültür balıkçılığının, yerli türlerin üretimine ve sektörün çevresel etkilerinin azaltılmasına yönelik 14'üncü beş yıllık plandaki değişikliklere nasıl tepki vereceği belirsizdir. Avcılık balıkçılığında, özellikle yakıt gibi girdiler için olmak üzere direk destek seviyelerindeki düşüşlerin 2021-2030 döneminde Çin filosunun karlılığı ve yapısı açısından önemli etkileri olabilir.

Genel olarak, avcılık balıkçılığı ve kültür balıkçılığı sektörlerinin çevresel değişiklik, kaynak mevcudiyeti ve etkin olmayan yönetim gibi birçok zorlukla karşılaşması beklenmektedir. Balıkçılık tesisleri düzgün bir şekilde yönetildiğinde balık stoklarının istikrarlı bir şekilde yeniden inşa seviyelerinin üzerinde kalmasıyla birlikte birkaç ülke ve bölge tarafından katedilen ilerlemeye rağmen, balıkçılık tesisleri yönetiminin bulunmadığı ya da etkin olmadığı, balık stoğunun zayıf ve kötüleşmiş olduğu birçok bölge hala bulunmaktadır. Başarılı ve yeterli politikalar ve önlemler uygulanmadığı sürece bu eşitsiz ilerlemenin devam etmesi beklenmektedir. Bu sebeple, küresel seviyede balıkçılığın sürdürülebilir olduğundan emin olmak için sürdürülebilir balıkçılık ve ekosistemlerin yönetim ve politika düzenlemelerinin etkili şekilde uygulanmasını destekleyecek yeni mekanizmalara acil şekilde ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun için ise sadece koruma önlemleri değil, aynı zamanda özellikle gelişmekte olan küçük ada ülkeleri ve en az gelişmiş ülkeler için olmak üzere kapasite oluşturmak ve destekleme unsurlarını da kapsayacak şekilde ulusal ve uluslararası sulardaki ortaklaşa çabayı gerektirmektedir. Dahası, yönetim politikalarında iklim değişikliğinin, yükselen okyanus suyu sıcaklıkları ile okyanus suyunun asitleşmesine bağlı olarak vahşi balık sürülerinin göç potansiyelinin etkilerine oldukça dikkat edilmesi gerekli olacaktır.

Daha önceki 10 yıllık döneme kıyasla daha yavaş bir artışla ilerleyen, yem ile gerçekleştirilen su ürünleri yetiştiriciliğinin diyetindeki önemli bileşenler olan balık yağı ve balık unu (güncel olarak küresel su ürünleri yetiştiriciliğinin %70'lik oranını temsil etmektedir.) ürünleri hala en besleyici ve sindirimi en kolay ürünler olarak görülmekte olup, üretimin belirli aşamalarında bu ikisinin daha seçici ve daha etkili şekilde kullanılacak olması beklenmektedir. Su ürünleri yetiştiriciliğindeki büyümenin korunabilmesi hususu diğer yem kaynaklarının da kullanılmasını, besleyicilik açısından zengin yeni yemlerin geliştirilmesini gerektirecektir ve bunların hepsi tahminlerde yeni belirsizlikler anlamına gelmektedir. Dahası, su ürünleri yetiştiriciliğinin bölgesel gelişimi düzensizdir ve eşitlikçi dağıtım, arazi için rekabet, suya ulaşım hakkı, üretilen türlerin çeşitliliği, kredi, yem ve uzmanlığa erişim gibi zorluklar tarafından engellenmektedir. Bu gibi zorlukların duyarlı ve etkin yönetim, artan yatırım, teknoloji, yenilikçilik, araştırmalardaki gelişimler, daha etkili üretim ve karlılık açısından yeterli şekilde ele alınması gerekmektedir. Uzun vadede biyolojik güvenliğin sağlanması, sahil bölgelerinde entegre çoklu tropik su ürünleri yetiştiriciliği ve iç kesimlerde tarım ve su ürünleri yetiştiriciliği gibi çevre dostu üretim sistemlerine verilen destek kadar hayati öneme sahip olacaktır.

Önümüzdeki 10 yıl içerisinde kişi başı tüketim miktarlarında düşüş yaşanması beklenen Afrika için özel bir odaklanma gerekebilir. Avcılık yolu ile yapılan balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği sektörlerinin talebi karşılama kabiliyeti, yem kaybı ve atığının düşürülerek ürün alımında iyileştirme sağlarken deniz ve tatlı su ekosistemlerine en az etki ile üretimi artırmak ve koruyabilme kabiliyetine bağlı olacaktır. Ancak, su ürünleri gıda üretim sistemleri daha geniş bir gelişim çerçevesi ile iç içedir. Birçok “mavi ekonomi” politikaları, ekonomik fayda sağlarken aynı zamanda çevresel zararları da olan, okyanustan sağlanan gıda ürünleri ve okyanus biyoçeşitlilik üzerinde olumsuz etkileri olan petrol/benzin ve nakliye/limanlar ya da hatta turizm projelerini uygun görmektedir. Mavi ekonomide gerçekleştirilecek olan fedakarlıklar, risk hakkında bilgi sahibi olunmasını, doğru politikaların oluşturulmasını, dirençli ve sürdürülebilir gelişim için yatırımları gerektirmektedir. Bu açılardan, iyileştirilmiş politikalar, bilim temelli yönetim, teknolojik yenilikçilik ve özel sektör katılımı ile desteklenen daha etkin, kapsamlı, dirençli ve sürdürülebilir mavi gıda sistemleri ile Dünya Tarım ve Gıda Örgütü'nün (FAO) 2021-2030 dönemi için stratejik çalışma planındaki yeni öncelik alanlarından birinin Mavi Dönüşüm olması beklenmektedir.

Kaynaklar

1) OECD-FAO Agricultural Outlook 2021-2030 raporu

OECD/FAO (2021), *OECD-FAO Agricultural Outlook 2021-2030*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/19428846-en>